

Vergaderjaar 2017–2018

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 2433

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 november 2017

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij 2 fiches, die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

Fiche: Mededeling Actieplan CBRN paraatheid en EU-coördinatie (Kamerstuk 22 112, nr. 2432)

Fiche: Mededeling bescherming openbare ruimten

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. Zijlstra

Fiche: Mededeling bescherming openbare ruimten

1. Algemene gegevens

- a) *Titel voorstel*
Mededeling «Actieplan ter ondersteuning van de bescherming van openbare ruimten»
- b) *Datum ontvangst Commissiedocument*
19 oktober 2017
- c) *Nr. Commissiedocument*
COM (2017)612
- d) *EUR-Lex*
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0612&rid=1>
- e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevings-toetsing*
Niet opgesteld.
- f) *Behandelingstraject Raad*
Raad Justitie en Binnenlandse Zaken
- g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*
Ministerie van Justitie en Veiligheid

2. Essentie voorstel

Locaties en objecten die een publieke functie hebben en daardoor moeilijk te beveiligen zijn (*soft targets*) kunnen een doelwit zijn voor terroristen. Bij recente aanslagen in Europese steden werden herhaaldelijk openbare ruimten als doelwit gekozen, die door hun open karakter van nature kwetsbaar zijn.

De EU-lidstaten zijn zelf verantwoordelijk voor de beveiliging van openbare ruimten, maar de EU wil meer doen om de lidstaten hierin te ondersteunen en om het onderling uitwisselen van expertise en informatie te verbeteren. In het «Actieplan ter ondersteuning van de bescherming van openbare ruimten» stelt de Commissie maatregelen voor die lidstaten kunnen ondersteunen in het detecteren van dreigingen, het verkleinen van kwetsbaarheden van openbare ruimten, het verminderen van de gevolgen van een terroristische aanslag, en het verbeteren van de samenwerking tussen de lidstaten.

De ondersteunende maatregelen uit het actieplan zijn drieledig. Allereerst wordt incidentele financiering op de korte en langere termijn door de EU aangekondigd. Vanaf oktober 2017 wordt 18,5 miljoen euro beschikbaar gesteld onder het *Internal Security Fund Police* met als doel samenwerkingsprojecten te ondersteunen op het gebied van de bescherming van de openbare ruimten en de aanpak van CBRN-E (chemische, biologische, radiologische, nucleaire, en explosieven) dreigingen. Vanaf oktober 2018 wordt 100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor stedelijke innovatie onder het programma *Urban Innovative Actions* (dat onder het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling valt), waarbij beveiliging een belangrijk aandachtspunt is.

Op 26 oktober 2017 heeft de Europese Commissie een brede *call* opgezet voor voorstellen op het gebied van de bescherming van openbare ruimtes en tegen de dreiging van chemische, biologische, radiologische en nucleaire materialen. Aan eventuele financiering van voorstellen zijn voorwaarden verbonden. Zo betreft dit transnationale projecten, waarbij meerdere lidstaten gezamenlijk een voorstel moeten doen. Activiteiten die gefinancierd kunnen worden uit dit fonds betreffen in het bijzonder ontwikkeling van concepten, trainingen, oefeningen, workshops en bewustwordingscampagnes. Nederland zoekt actief met

andere lidstaten naar gezamenlijke activiteiten die middels dit fonds opgezet kunnen worden.

Ten tweede is de Europese Commissie voornemens om samenwerking onder EU-lidstaten te ondersteunen door verschillende reeds actieve netwerken op beleids- en uitvoeringsniveau: *EU Policy Group on Soft Target Protection, Practitioners» Forum*, en het *High Risk Security Network*. Binnen deze netwerken worden ervaringen gedeeld en adviezen opgesteld m.b.t. de fysieke bescherming van gebouwen en kritieke infrastructuur, de beveiliging van drukke plekken/sport evenementen/culturele evenementen/landzijde op vliegvelden, en het gebruik van explosieven detectiehonden. De Commissie wil ook de *Urban Agenda for the EU* (UAEU) inzetten voor het bevorderen van samenwerking voor de beveiliging van openbare ruimten. Daartoe zal de Commissie voorstellen om dit onderwerp een van de prioritaire thema's van de UAEU te maken.

Ten slotte kondigt de Europese Commissie aan een breed scala aan stakeholders, lokaal en privaat, te willen betrekken bij de beveiliging van openbare ruimten. Voorbeelden van stakeholders zijn lokale en regionale autoriteiten zoals burgemeesters van grote steden, en private partijen zoals eigenaren van winkelcentra, concerthallen, of autoverhuurbedrijven. De Commissie wil een *Operators' Forum* oprichten om publiek-private samenwerkingen te bevorderen en bewustzijn te creëren voor de huidige veiligheidsuitdagingen. In dit forum zullen relevante belanghebbenden, vertegenwoordigd door hun Europese verenigingen, ervaringenuitwisselen en aanbevelingen opstellen. De groep zal worden onderverdeeld in thematische werkgebieden en zal fungeren als communicatiekanaal tussen overheid en de beheerders van verschillende openbare ruimten.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Politie, Koninklijke Marechaussee en het Openbaar Ministerie bewaken de openbare orde en veiligheid in Nederland, dus ook als het gaat om (personen in) openbare ruimten. Het treffen van maatregelen met betrekking tot bescherming van openbare ruimten vallen voor een belangrijk deel onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. Daarnaast hebben bedrijven een verantwoordelijkheid voor de veiligheid van hun klanten; hierbij valt te denken aan private beveiliging bij winkelcentra, evenementen en op treinstations.

Wanneer er een concrete of voorstelbare dreiging is, dan kunnen er aanvullende maatregelen genomen worden op lokaal of rijksniveau. Binnen Nederland en met omliggende landen worden actief ervaringen uitgewisseld op het gebied van het beschermen van kwetsbare doelwitten, waaronder *soft targets*. Dit gebeurt onder meer in EU-verband, maar ook in het Global Counter Terrorism Forum (GCTF), waar Nederland covoorzitter van is. De kennis en ervaringen uit het GCTF op dit thema kan Nederland ook inzetten ten behoeve van het delen van expertise in de EU.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Nederland staat in beginsel positief tegenover deze mededeling van de Europese Commissie.

Ondanks dat het risico van aanslagen op *soft targets* nooit helemaal geëlimineerd kan worden, zijn er concrete operationele maatregelen die de lidstaten kunnen nemen om de openbare ruimten beter te beschermen.

De aangekondigde financiering op korte en langere termijn biedt hierbij ondersteuning; Nederland staat hier positief tegenover.

Maatregelen om reeds bestaande netwerken op beleids- en uitvoeringsniveau te ondersteunen, zodat *best practices* in het beschermen van publieke ruimten tussen lidstaten worden uitgewisseld, worden verwelkomd door Nederland. Het beschermen van kwetsbare doelwitten is de verantwoordelijkheid van de lidstaten, maar de EU kan een rol spelen door expertise en ervaringen bij elkaar te brengen. Daarnaast kan de EU een rol spelen in de samenwerking met andere partners op internationaal niveau, zoals met de Verenigde Staten en via het GCTF.

Tevens onderschrijft Nederland het belang van het betrekken van een breed scala aan stakeholders, lokaal en privaat. Een verbeterde publiek-private samenwerking door middel van een *Operators' Forum* kan ervoor zorgen dat mensen zich meer bewust zijn van de huidige uitdagingen op het gebied van beveiliging. Door ervaringen te delen, kunnen er lessen worden getrokken uit het verleden, adviezen worden ontwikkeld, en innovatieve oplossingen worden gedeeld voor een betere bescherming van openbare ruimten.

De inhoud en de vorm van de mededeling, komt daarom overeen met de Nederlandse wensen.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Naar verwachting zullen de EU-lidstaten de mededeling door de Commissie verwelkomen.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

De grondhouding ten aanzien van de bevoegdheid van de EU is positief. Op grond van artikel 6 VWEU heeft de EU een aanvullende bevoegdheid op het gebied van de civiele bescherming. Dat wil zeggen dat de Unie bevoegd is om m.b.t. de Europese dimensie van civiele bescherming het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen.

Het actieplan past binnen deze bevoegdheid. Om de lidstaten bij de bescherming van openbare ruimten te ondersteunen bevat het actieplan met name maatregelen ter bevordering van de grensoverschrijdende uitwisseling van ervaringen (d.m.v. ondersteunende financiering) en het betrekken daarbij van een breed scala aan stakeholders. Het inschatten van dreigingen en het daarbij passende maatregelen nemen blijft een nationale aangelegenheid.

b) Subsidiariteit

De grondhouding ten aanzien van de subsidiariteit van de voorgestelde maatregelen is positief. Ondanks dat het inschatten van dreigingen en het nemen van maatregelen ter bescherming van openbare ruimten een nationale aangelegenheid is, is Europese samenwerking door het delen van ervaringen en het bevorderen van publiek-private samenwerking van toegevoegde waarde ten opzichte van enkel optreden op lidstaat niveau.

c) Proportionaliteit

De grondhouding ten aanzien van de proportionaliteit van de voorgestelde maatregelen is positief.

Nederland ziet het uitwisselen van *best practices* en de ondersteunende financiële middelen als geschikte maatregelen ter verdere bescherming van openbare ruimten. De maatregelen laten daarnaast voldoende ruimte aan de lidstaten. Het voorgestelde actieplan staat dan ook in evenredige verhouding tot het nagestreefde doel (bescherming van openbare ruimten).

d) Financiële gevolgen

Nederland is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2014–2020 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting.

In het actieplan wordt incidentele financiering op de korte en langere termijn door de EU aangekondigd. Door middel van het *Internal Security Fund Police* wordt vanaf oktober 2017 18,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de bescherming van de openbare ruimte. Door middel van het programma *Urban Innovative Actions* (dat onder het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling valt) wordt er vanaf oktober 2018 100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor stedelijke innovatie, waarbij beveiligingen een belangrijk aandachtspunt is.

Wanneer er door Nederland aanspraak wordt gemaakt op de middelen (via een *call for proposal*) is de maximale financiering vanuit de fondsen 90%. Aanvragers dienen 10% van de totale kosten van een project zelf te betalen. Eventuele cofinanciering van het kabinet in dit verband wordt gevonden binnen de bestaande begroting van betrokken Nederlandse ministeries.

e) Gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

Er worden geen administratieve lasten voorzien voor rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en burger.